

IN MEMORIAM BUSA MARGIT

(1914-2009)

Margitka, ahogyan az Országos Széchényi Könyvtárban többnyire ismerték, ízig-vérig kutató bibliográfus volt. Bibliográfus-könyvtáros, gyakorlatilag már az egyetemi időkben is, az persze a nemzeti könyvtári sokrétű munkakörei során, s az maradt nyugdíjas éveiben is, mondhatni szakemberként és magánemberként egyaránt. Életének utolsó hónapjaiban is, utolsó karnyújtásaival is bibliográfiát szerkesztett.

Összegző, rendszerező képessége már az egyetemi padsorokban is előtűnt. 1945-ben fejezte be az egyetemet magyar-latin-történelem szakon, s már ekkor rábízta a tanszéki könyvtár kezelését. A nemzeti könyvtárban az Igazgatási osztálytól a Kézirattáron át majd a Hírlaptáron át vezetett útja. Mindvégig könyv-, könyvtár és könyvészet-szeretet jellemezte. Majdnem harminc esztendőn át volt az Országos Széchényi Könyvtár munkatársa, ezt követően még több mint két évtizedig az olvasótermek szorgalmas látogatójaként végezte tudományos kutatásait. Amikor egészségi állapota ezt már nem tette lehetővé, otthon, gazdag könyvtárának anyagát, valamint kigyűjtött céduláinak ezreit felhasználva végezte tovább munkáját. Tiszta elmével – mindvégig. Akárcsak nagy szerelme Kazinczy, ő is egy értékes ügy igaz szolgálatának tekintette egész életét. Minden idegszálával és szabad akaratával. Már nyugdíjas volt, amikor legnagyobb sajtóbibliográfiai gyűjtése, a Rákóczi-tól az 1848-as szabadságharc végéig terjedő időszakban megjelent hírlapok és folyóiratok adatait és azok leltéregyzékét egybegyűjtő munkája megjelenhetett, 1986-ban. Azóta több mint húsz év telt el! Aktív és eredményes húsz esztendő! Mert ahogyan Margitka, Margit néni elkötelezett könyvtárosként és elhivatott sajtóbibliográfusként dolgozott a nemzeti könyvtárban, ugyanúgy nyugdíjas éveiben is rendkívüli aktivitással vetette bele magát a szívének oly kedves kutatómunkába. A hivatali munkaviszony megszűnése nála csak idézőjeles, jelképes volt, hiszen szeretett munkája egészen élete utolsó napjaiig foglalkoztatta. Olyan munka volt, melyet önként vállalt, annak minden nehézségével, problémáival, s talán befejezhetetlenségének tudatával együtt. Az egyre több idejét elemésztő szellemi feladat édes rabság volt, ahogy ő maga írta, mely rabság „egyre jobban a hatalmába keríti, bilincsbe szorítja” az embert, de egy olyan időtöltés,

mely „a magunk akaratával, önként, szívesen vállalt, édes-kedves, szeretett rabság.”

Mindannyiunk szerencséjére, nem akart előle menekülni egy percre sem. Komolyan gondolta, hogy mindhaláláig folytatja elkezdett művét. Akkor is, amikor tudta, a folyamatos íróasztali munka sok-sok lemondást követel. A folyóiratkötegek, a jobb esetben nyomdafesték, rosszabb esetben penészszagú kötetek, sokszor szétmálló példányok feltárását, bibliográfiai leírását mégis örömmel, végtelen szakértelemmel és türelemmel vállalta. Vállalta, mert tudta: a hiánypótlás égető sürgetése mellett is sietni kell, - nem csak az állományok olykor siralmas állapotai miatt, de saját ideje, saját élete miatt is: „hogya a sok szép munkatervünk megvalósítása beleférjen életünkbe”.

Élete ezért volt igaz szolgálat! Busa Margit hatalmas gyűjtését 71 hazai és 22 határon túli könyvtárban végezte, neve - Szinnyei Józseféhez és más nagy bibliográfusokéhoz hasonlóan - fogalommal vált a témát kutatók körében. Háromkötetes hírlap-bibliográfiája tartalmazza a Magyarországon magyar és idegen nyelven, továbbá a külföldön megjelent magyar vonatkozású hírlapok és folyóiratok leltéregyzékét, szakirodalmát. A Szinnyei-díj után 2006-ban, több mint félszázados könyvtárosi szolgálat után méltán nyert Bibliothecarius Emeritus címet az Országos Széchényi Könyvtártól! Az „életpálya-jelleggel végzett könyvtári munka” honorálására, elismerése több volt, mint egyszerű megtisztelő gesztus. Busa Margit tapasztalataival, gyűjtésmunkájával és személyes példamutatással is növelte utódai, kollégái szaktudását. Bízom benne, hogy munkája és munkabírása erősíti az újabb generációk szakmai-hivatásbeli elkötelezettségét.

Édes-kedves rabságáról, nyugdíjas éveiről egyszer így vallott: „ne siessetek, - még néhány évig nagyon szeretnék raboskodni!” Az az igazán szép kor, melyet megélt, tanúbizonysága, hogy kérése nem pusztán meghallgatott, de a kapott idővel ő maga is jól és hasznosan sáfarkodott. A kapott találmányokat, mindannyiunk szerencséjére, igencsak megsokszorozta. Köszönet érte, Margitka!

Boka László
boka@oszk.hu